

- Kádár Lajos: KOLOMP SZÓL A KÖDBŐL... EMLÉKEK A RÉGI PÁSZTORÉLETRŐL. Bp.: Móra 1959.
- Károly Sándor: ÁLTALÁNOS ÉS MAGYAR JELENTÉSTAN. Bp.: Akadémiai 1970.
- : KÉT MONOGRÁFIA ZÜRJÉN ÁLLATNEVEKRŐL. *Nyelvtudományi Közlemények* 79(1977)1–2: 376–384.
- Kicsi Sándor András: A VÍZIBORJÚ TERMÉSZETE. *Orvostörténeti Közlemények* 121–4, 1988: 71–89.
- : CSIGAEVŐK-E A MAGYAROK? *Holmi* 2(1990)10: 1146–1150.
- : MI A DENEVÉR: FÉREGMADÁR VAGY SE FÉREG, SE MADÁR? *Magyar Nyelvőr* 115 (1991)1–2: 127–9.
- Kiss Géza & Keresztes Kálmán: ORMÁNSÁGI SZÓTÁR. Bp.: Akadémiai 1952.
- Kóssa (=Magyary-Kossa) Gyula: KÍGYÓ AZ EMBERBEN. *Ethnographia* 19(1908)274–281.
- Lakatos Károly: A RÉGI SZEGEDI HALÁSZOK JELKÉPES MADARAI. *Ethnographia* 21(1910)2: 82–90, 3: 147–154.
- Lakoff, George: WOMEN, FIRE, AND DANGEROUS THINGS. WHAT CATEGORIES REVEAL ABOUT THE MIND. Chicago & London: The University of Chicago Press 1987.
- : NÉHÁNY EMPIRIKUS MEGJEGYZÉS A FOGALMAK TERMÉSZETÉRŐL. Fordította Fülöp Erzsébet. *Janus* 9 (Pécs, 1992. ősz) 1: 97–120.
- Márton Gyula: ADALÉKOK A BILINGVIZMUS KÉRDÉSÉHEZ. *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények* 4(1960)269–296.
- MTSZ. Szinnyei József: MAGYAR TÁJSZÓTÁR. Bp.: Hornyánszky 1: A–Ny 1893, 2: O–Zs 1901.
- Nagy Gábor, O.: MI FÁN TEREM? MAGYAR SZÓLÁSMONDÁSOK EREDETE. Bp.: Gondolat 1979³.
- Oláh Andor: „ÚJ HOLD, ÚJ KIRÁLY!” A MAGYAR NÉPI ORVOSLÁS ÉLETRAJZA. Bp.: Gondolat 1986.
- Péntek János & Szabó T. E. Attila: EMBER ÉS NÖVÉNYVILÁG. KALOTASZEG NÖVÉNYZETE ÉS NÉPI NÖVÉNYISMERETE. Bukarest: Kriterion 1985.
- Pócs Éva: MAGYAR RÁOLVASÁSOK 1–2. Bp.: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára 1985.
- : SZEM MEGLÁTOTT, SZÍV MEGVERT. MAGYAR RÁOLVASÁSOK. Bp.: Helikon 1986. (a)
- : A „GONOSZÚZÉS” MÁGIKUS ÉS VALLÁSOS ESZKÖZEI. ADATOK RÁOLVASÓINK EGYHÁZI KAPCSOLATAIHOZ. In: Tüskés Gábor, szerk.: „MERT EZT ISTEN HAGYTA...” TANULMÁNYOK A NÉPI VALLÁSSÁG KÖRÉBŐL. Bp.: Magvető 1986: 213–251. (b)
- RMG. Berrár Jolán & Károly Sándor, szerk.: RÉGI MAGYAR GLOSSZÁRIUM. SZÓTÁRAK, SZÓJEGYZÉKEK ÉS GLOSSZÁK EGYESÍTETT SZÓTÁRA. Bp.: Akadémiai 1984.
- Szabó T. Attila: GÁSPÁR JÁNOS TÁJSZÓGYŰJTEMÉNYEI 1838–1845. Bp., 1964. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 107.)
- TESZ. Benkő Loránd, szerk.: A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETI-ETIMOLÓGIAI SZÓTÁRA. Bp.: Akadémiai 1: A–Gy 1967, 2: H–Ó 1970, 3: Ö–Zs 1976.
- ÚMTSZ. Lőrinczy Éva, B., szerk.: ÚJ MAGYAR TÁJSZÓTÁR. Bp.: Akadémiai 1: A–D 1979, 2: E–J 1988, 3: K–M 1992.
- Vasas Samu: NÉPI GYÓGYÁSZAT. KALOTASZEGI GYŰJTÉS. Bukarest: Kriterion 1985.
- Wichmann, Yrjö: WÖRTERBUCH DES UNGARISCHEN MOLDAUER NORDCSÁNGÓ- UND DES HÉTFALUER CSÁNGÓDIALEKTES. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura 1936.

Szuly Gyula

ZÁRÓRA UTÁN

Végre kiálthatom: – Fülembé, füstös!
Bankót lengethetek: Nesze, cigány!
Tudod-e, mit húzz: az úri nótát,
ne csak a magyart; az igaz úrit,
és hazakísérj záróra után.

Hozd a kireparált nagybögődet,
amelyiken ott a lábnyomom.
Ez ugyanaz a böggő? A pezsgős-
üveget az új arcommal együtt
már ezüsttükörbe hajítom.
Vagy ha záróra itt sose lesz már
– nem találni hozzá zárat –,
és nem igaz, hogy sose halunk meg,
gyere velem az utolsó útra,
de közben is, amit én morogtam,
az a mi kettőnk titka marad,
mert a mai nap a mulatásé,
legutóbbi a tegnapi volt,
s ha virrad rám Holnap, akkor holnap
lesz a legközelebbi, s ha nem lesz:
„Így mulat egy magyar úr, ha holt.”

Veletek tart odalenn, ahogy tud:
„Itt nyugszik egy derék borívó.”
Vigadozás asztala a sírdomb,
odaül sok cimbora pohárral,
és tombol tovább a dáridó.
Oda kísérlj el, cigány, a titkot
azután se mondd el senkinek,
mi volt az, amiért sóhajtoztam,
mi volt az utolsó szavam, abból
visszhangossá azóta mi lett.

Hova vezetnek ezek a nóták,
te tudod csak, velem, egyedül,
ne a hegedűt hozd, csak a böggőt,
annak a zenéjére füleljén,
aki ilyen sírdombokon ül,
és azokat járogatja sorra,
a böggő járjon vele tovább,
keserű, vad indulókat zúgva
sírokon és temetőkön át.

Felépültünk a sebesülésből,
ahogy a böggőnk, úgy mi magunk,
rajtunk ugyan nagyobb sebek estek,
leperegtek esőekkel a könnyek:
Sej, haj, újra élünk, vigadunk!

Fújjuk, cimborák: ez úri nóta,
török a bőgő, szakad a húr.
Gyertek poharakkal a siromra,
mindegy: a cigány mulat-e jobban
ott, mint ahogy a névnapot ülők,
magam-e vagy a sír gondozója
vagy néhány ütött-vert magyar úr.

Litván György

RÉGI ÉS ÚJ EMIGRÁNSOK

Jászi Oszkár és Kállay Kristóf levélváltása a háború után

Jászi Oszkár hatalmas amerikai levélhagyatékában (a New York-i Columbia Egyetem könyvtárában) sok évvel ezelőtt, egyéb értékek és érdekességek mellett meglepetéssel fedeztem fel néhány 1948-ból keltezett levélen Kállay Miklós egykori miniszterelnök fiának, Kristófnak az aláírását, sőt egy üdvözlés erejéig a miniszterelnökét is. A meglepetés annak szólt, hogy jól tudtam, milyen engesztelhetetlen ellenségének tekintette az 1919 májusa óta emigráns Jászit az *egész* Horthy-rendszer, azaz a kormányzat minden árnyalata, sőt még a mérsékelt ellenzék is. Így kezelte őt, mint fő-fő hazaárulót és a trianoni katasztrófa állítólagos előidézőjét negyedszázadon át – sőt máig hatóan – az uralkodó osztály és a politikai elit, de ő sem volt mentes attól a jól ismert emigrációs pszichózistól, amely a tartós száműzöttségben élők szemében kétségessé teszi, hogy az óhazában – a nép egyszerű gyermekein kívül – tisztességes maradhat-e bárki is. Igaz, a levélváltás idején ezt az abszolút szembenállást némileg már enyhítette, oldotta két körülmény: egyrészt a magyar uralkodó elit egy részének

háború végi szembekerülése a nációkkal és hazai szövetségeseikkel, másrészt az is, hogy 1947–48-ban már új fenyegetés jelentkezett, s elkezdődött a liberális és demokratikus elemek menekülése a szovjet-kommunista diktatúra elől.

A Jászi–Kállay levélváltás közvetlen indítéka azonban nem a politikai közeledés vagy kiengesztelődés szándéka volt, hanem egy egészen személyes motívum, Jászi legkedvesebb rokonának, Liebermann Pálnak kissé korábban Capriban bekövetkezett halála.

Jászi tíz évvel fiatalabb, 1885-ben született unokaöccse Liebermann Leó orvosprofesszornak, Jászi anyai nagybátyjának középső fia volt. Miközben nagybátyjától, aki tanulmányai és pályakezdése idején atyai támogatással, s még miniszteri kinevezéséhez is gratulált, 1919 után teljesen elidegenedett, Liebermann Pállal, aki maga is elszakadt az új viszonyokhoz alkalmazkodó családjától, mindvégig mély és őszinte, bár főként levelezésben kimerülő unokatestvér-barátság fűzte, talán kissé betöltve az űrt, amelyet Viktor bátyjának, a debreceni egyetem tanárának ko-